

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Collatie Van P. Cornelivs Hazart Priester der Societeyt
Iesv**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1663

Grieksche Vaders.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71452](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71452)

ken alleen van seer groote/ende sware benauw-
heden/ende strijden oock totter doodt / maer niet
van wanhope, oft helsche qualen, verholghens en is
dit gheboelen van Partije in gheender maniere
ghelijck-formigh aen de Schysure ; welck het
eerste was/dat ick bewijzen most.

Ma moet ick rhoonen / dat het oock niet ghe-
lijck-formigh is aen de ghewoonlijcke upleg-
ghinghe der kercke: want dese twee dinghen had-
de Perkinus opghenomen. Wy en konnen dese
upleggginghe der kercke nergkens anders haer-
len/als by de leeraers der selve/beghinende van
der Apostelen tijden af tot op onse toe : Ick seg-
ge datter niet een en is geweest/die dese woorden
Hy is neder-ghedaelt ter hellen, verstaen heeft / van
wanhope, oft helsche qualen, sae oock niet van eenige
smerten, oft benauwgheden, die de Heere Christus soude
gheleden hebben aen't Cruys / oft elders / maer
wel van eene nederdalinghe tot eene plaetse / upt
de welke de siele Christi verlost heeft/de rech: veer-
dighe Vaders/ die in't oude Testament / vooz sy-
ne komste/ hier op de wereldt waeren ghestor-
ben. Laet ons elck in't besonder soo Griekische/
als Latijnsche van eentwe tot eentwe hoozen spre-
ken.

GRIECKSCHE VADERS.

DEN H. Ignatius Anno 100 Ep. ad Trallian. Christus,
sejdt hy/ is allzer nederghedaelt ter hellen/
maer is wederom ghekomen mer eene menichre.

Den H. Irenaeus, Anno 180. Lib. 5. cap. 31. De Heere
is ghegaen tot het midden vande schadutwe des
doodts/ daer de sielen van de oberledene waeren.

Origenes, Anno 240. Hom. 15. in Genes. Den eenigh-
bozen sone is in't eynde der eentwen / vooz de sa-
lighejdt der wereldt nederghedaelt ter hellen/
ende heeft Adam daer uptgerocken: want 'rghe-
ne hy tot den moordenact heeft gheseydt : Heden
sule ghy met my wesen in't Paradijs, en is hem alleen
niet

niet gheseyt geweest / maer oock aen alle de heylighen booz de welke hy ter hellen was nederghedaelt.

Den H. Gregorius Neocæsar : Anno 260. orat. in Epiphani. Ick moet / seght Christus, nederdalen inde diepte der hellen / op dat ick die daer upt trecke / de welke daer ghehouden worden.

Eusebius Cæsariensis Anno 320 lib. 4. demonst. Evang. cap. 12. Als Christus aen sijn Dader gheseyt hadde : Ick bevele mijnen Gheest, ontbonden zijnde van t'lichaem / is wech ghegaen / ende open bykenke de deuren vande verholenste dupsternissen / heeft den wech open gedaen booz de dooden / die met de banden des dootjs daer vast laghen.

Den H. Athanasius Anno 340. de Incarnat. Christi: Het lichaem Christi, als hy nu ghestorven was / en is niet boozder ghezaghen gheweest dan het graf: de ziele heeft de helle boozgaen: het graf ontfinc t'ghene lichaemelijck was / de helle / t'ghene onlichamelijck was.

Den H. Cyrillus Hierosolymit. Anno 360. Catech. 4. Illuminator. Christus is nederghedaelt ter hellen / op dat hy daer upt de rechtebeerdighe soude verlossen : want hoe soude hy willen / dat de ghene / die over langhen tijt met Adam ghesloten waeren / gheene bypheyt en souden hebben / aenghemerckt dat hy begheerde / dat de levende sijne ghenade souden ghenteren / alhoewel daer vele onder haer niet heyligh en waeren.

Den H. Basilius Anno 370. in Psal. 48. David boozseyt openlijck de nederdalinghe Christi ter hellen / als wesende die / de welke de ziele van desen Propheet met andere soude verlossen.

Den H. Epiphanius Anno 380. Hæres. 69. De Godtheydt wilde met de ziele nederdalen ter hellen / om de saligheyt te wercken vande ghene die daer booz ons waren ontslapen / ick segge van de heylighe Patriarchen.

Den H. Gregorius Nazianz. Anno 380 orat. quæ est 3. de Theol. Christus is neder gedaelt ter hellen ende leyt

lept de zielen om hoogh/ende klimt ten hemel.

Den H. Joannes Chrysoftomus Anno 400. Hom. 4 in Marcum: Dooz de komste des Salighmaeckerseer Christus de deuren des Paradijs open dede met den Moordenaer / wierden alle de zielen der Heplighen ghelept nae de helle : ghelijck Jacob seght : Ick sal treurende , en suchtende neder dalen ter hellen : daerom is den Heere ghestozben / daerom is hy neder-ghedaelt ter hellen / op dat de zielen die daer ghevanghen waren / souden gheslaecht werden.

Philo Carpathius Anno 410. in Cantica. Christus is ghegaen inden schoot der aerde/op dat hy de zielen der Heplighen / die daer des Salighmaeckerseer komste verwachteden / soude daer upt-trecken/ ende ontbinden / ende met hem leyden om souden der eynde te leben.

Joannes Cassianus Anno 430. lib. 3. cap. 3. de Canonico diurn. orat. & Psalm. modo : Christus ten neghen wren de helle doozgaende / heeft de dupsternissen/ dooz den glans van sijn licht / ende de ghevanghenisse der Heplighen / die daer ghestoren ghehouden wierden / met hem mede-gheboert nae den hemel.

Den H. Cyrillus Alexandrinus Anno 430 ad Theodos. Imper. de recta fide: De Ziele Christi is neder-ghedaelt ter hellen / ende heeft haer verhoont aende gheesten die daer ghevanghen waren.

Olympiodorus Diaconus Anno 480. in cap. 19. Job: Hy is neder-ghedaelt in dat onderste land: (schap) en heeft de zielen by-ghemaeckt / die daer ghevanghen laghen.

Anastalius Sinaita Anno 580. lib. 5. de recta fidei dogmat. Hy is neder-ghedaelt tot de onderste deelen der aerde / ende ghegaen in haer midden / om daer soo veel tijt ober te brengen / als het van noode was hy haer te blijven/op dat hy de ghene die inde helle wierden ghestoren ghehouden / sijn gratie/ende bystant soude toedienen: want de nederdalinghe ter hellen heeft haer vzych gebrant.

Want

Want Godt en doet niet te vergheefs: maer op dat hy soude uptleyden de ghene die daer ghesloten waren / ende uptghelept zijnde / soude om hoogh voeren/gaende haer vooz/ hy en heeft niet alleen te niete gedaen de bederffelichheyt der lichaemen in't graf / maer heeft oock vyz upt-ghelept upt de banden der hellen / de ghetanghentse der zielen.

Den H. Joannes Damasc. Anno 730. lib. 3. cap. 29. Orh. kidei. Daerom is de goddelijcke Ziele Christi ter hellen ghedaelt / op dat / ghelijck aen de gene die op der aerden waren/de sonne der rechtbeerdigheyt opghestaen is / alsoo oock de selve soude verschynen aen de gene / die onder de aerde saten in dupsternissen en schaduwte.

Nicephorus Constantinopol. Anno 815. Ep. ad Leon. Ick gheloobe dat Christi Lichaem in't graf is ghelept gheweest / maer dat hy met de Ziele is neder-ghedaelt ter hellen / om aen de gheesten / die inde ghevanghentse waren (soo den Apostel Petrus verklaert) vyzdom / ende verrijssentse te verkondighen.

Theophylactus Anno 900. in cap. 23 Luca: Christus is mer sijn ghemoet geweest in't paradys / maer met de Ziele is hy neder-ghedaelt ter hellen.

Euthymius 1080. in Psalm. Job: De Heere heeft de ghesloten deuren der hellen ghebroken / als hy derwaert is neder-dalende / de baders heeft upt de ghevanghentse ghetrocken / en vyz ghemaect.

Theorianus Anno 1170 Ep. ad Sacerdotes: De Grieken en basten op den Saterdag niet / om dat op dien dach de zielen der rechtbeerdighen verlost zijn gheweest / terstont naer de neder-dalinge des Heeren ter hellen.

Nicephorus Callistus Anno 1300. lib. 1. cap. 31. De sonne der rechtbeerdigheyt Christus, is met de Ziele alleen / afgeschepden wesende dooz de doode van het lichaem / inde helle de zielen der rechtbeerdighen te hulpe ghekomen. De se selve belijdenisse hebben inde voozgaende eentwe ghedaen / die

die van Moorenlandt Anno 1530. die van Assyrien Anno 1552. die van Moscovien Anno 1570. ende die van Alexandrien Anno 1595.

LATYNSCHE VADERS.

Terrullianus Anno 200. lib. de anim. cap. 55. Christus en is niet eer opgeklimmen tot het hoogste der hemelen/voorz dat hy neder-gedaelt was tot het leeghste der aerden / op dat hy sich selben daer soude mededeelen. aende Patriarchen/ ende Propheten.

Den H. Cyprianus Anno 250. de unct. Chrism. Christus neder-dalende ter hellen / heeft de ghevanghenisse van die van ons ghevanghen waren/ wederom ghebracht.

Den H. Hieronymus Anno 390. in Psal. 15. Daerom is Christus ter hellen gedaelt / op dat hy sine upberkozen daer upt soude werpen / ende den duppel binden.

Den H. Gaudentius Brixienfis Anno 400 Tract. 8. de lectione Exodi: Als r'lichaem Christi in't graf ghelept was / de Godthepdt met de ziele neder-dalende ter hellen / heeft upt haere plaersen geroepen de zielen der heylighen / welkers lichaem ghetuyghet den Evangelist Matheus verresen te zyn. Nu / dat de ziele des Salig. makers neder-gedaelt is om de helle te visiteren / en getuyghet niet alleen den brief vanden H. Petrus, maer oock de Prophetie van David

Den H. Augustinus Anno 420 Ep. 57. ad Dardan. upt dese woorden: Heden sulc ghy met my wesen in't Paradijs, en moermē niet meene dat het paradijs in de hemel is: want de mensch Christus Jesus en was op dien dagh inden hemel niet / maer in de helle nae de ziele / ende in't graf nae r'lichaem: want dat r'lichaem op dien dagh ghelept is getweest in het graf / is upt r'Evangelie klaar: oer dat de ziele op dien dagh neder-gedaelt is ter hellen/ verkondicht de Apostolische leere/aengesien dat den